

Užduotis

I

Pirmas žmogus, su kuriuo po ilgos kelionės taksi automobiliu turėjau progos pasišnekučiuoti, neskaitant kelių su niūriu vairuotoju persimestų žodžių kelio pradžioje ir pabaigoje, buvo liesas tamsiaodis vaikinys, vilkintis nostalgiška raudona pasiuntinuko uniforma. Jį, sėdintį ant marmurinių pagrindinių laiptų, vedančių link korintiškomis kolonomis apsupto įėjimo, virš kurio puikavosi aukso raidėmis išraityta iškaba „Grand Hotel Europa“, pastebėjau dar iš tolo, kol taksi automobilis tyliai burgzdamas artėjo ilga žvyruota tarp platanų besidriekiančia įvažiavimo alėja. Jaunuolis rūkė cigaretę. Ketindamas man padėti apsieiti su lagaminais, jis atsistojo. Apgailestaudamas, kad savo atvykimu sujaukiau jam rūkymo pertraukėlę, o taip neabejotinai ir buvo, pasakiau jam, kad nesiskubintų rūpintis mano bagažu ir kad, sukoręs ilgą kelią, aš ir pats norėčiau pasimėgauti cigaretės dūmu. Išsitraukęs savo žydrą „Gauloises Brunes“ cigarečių be filtro pakelį, pasiūliau jam pasivaišinti ir pridedgiau žalvariniu „Zippo“ žiebtuvėliu. Ant jo kepuraitės aukso spalvos siūlais buvo išsiuvinėtas užrašas „Grand Hotel Europa“.

Mudu prisėdome. Keletą minučių tyloje rūkėme, sėdėdami greta vienas kito ant laiptų, vedančių link prašmatnaus įėjimo į kadaise šlove garsėjusį viešbutį, kuriame ketinau laikinai apsistoti, kol galiausiai jis nutraukdamas tylą kreipėsi į mane.

– Atleiskite, kad neįstengiu užgniaužti smalsumo, – tarė, – bet gal leistumėte pasiteirauti, iš kur jūs atvykote?

Išpūčiau dūmus link taksi sukulto dulkių debesies, kaip prisiminimas palikto alėjos gale, kur prasideda miškas.

– Į šį klausimą yra galimas ne vienas atsakymas, – mašliai tariau.

– Labai norėčiau juos visus išgirsti, – patikino jis. – Bet jei tai atimtų daug jūsų brangaus laiko, galbūt galėtumėte su manimi pasidalinti gražiausiu iš jų?

– Pagrindinė priežastis, kodėl čionai atvykau, yra laikas, kurio tikiuosi čia rasti jiems suformuluoti.

– Prašyčiau man atleisti, kad trukdau jums įgyvendinti tokią svarbią užduotį. Kaip sako ponas Montebelas, privalau išmokti nevanginti mūsų svečių savo smalsiais klausimais.

– Kas yra tas ponas Montebelas? – paklausiau.

– Mano bosas.

– Konsjeržas?

– Jis neapkenčia šito žodžio, nors jo etimologija jam ir patinka. Jis man išaiškino, kad šis žodis yra kildinamas iš *comte des cierges*, o tai reiškia – žvakių grafas. Tiesą sakant, visa, ką žinau, išmoku iš pono Montebelo. Jis man – kaip tėvas.

– O kaip tada jis pageidauja būti vadinamas?

– Pagal pareigybę jis yra *maitre d'hôtel*, tačiau pats pirmenybę teikia majordomo* titului, nes į šį junginį įeina lotyniškas žodis, reiškiantis „nama“, o juk mūsų svarbiausia pareiga, jo nuomone,

* Rūmų vyresnysis, rūmų arba dvaro valdytojas (rūmų meras), prievaizdas (lot.). (Čia ir toliau vertėjos pastabos.)

yra užtikrinti, kad mūsų svečiai užmirštų tą vietą, kurią vadindavo savo namais, iki čia atvykdami.

– Venecija, – pasakiau.

Tariant šio miesto pavadinimą man ant kelių nukrito cigaretės pelenų. Jis tai pastebėjo ir, man nė nespėjus paprieštarauti, spėjo nusimauti vieną iš savo baltų pirštinių ir sutelkęs visą dėmesį ėmė uoliai purtyti juos nuo mano kelių klešnės. Jo rankos buvo liesos ir tamsios.

– Ačiū, – padėkojau.

– Kas yra Venecija? – paklausė jis.

– Ar tau niekuomet neteko lankytis Venecijoje? – pasiteiravau.

– Man niekur neteko lankytis, – atsakė jis. – Tik čia. Todėl ir – dideliu pono Montebelo pasipiktinimui – išsiugdžiau įpročių kabinėtis prie mūsų svečių su įkyriais klausimais. Aš tokiu būdu, per jų pasakojimus, stengiuosi pažinti pasaulį.

– O kurią vietą vadina savo namais, prieš atvykdamas čionai?

– Dykumą, – atsakė jis. – Tačiau ponas Montebelas man padėjo ją užmiršti. Esu jam už tai dėkingas.

Aprėpiau žvilgsniu sklypą, supantį viešbutį. Kolonų galerija stūksojo vešliai apaugusi vijokliais. Viena iš didžiulių molinių vazų, iš kurios sviro banguojančios bugenvilijų šakos, buvo įskilusi. Tarp žvyro akmenėlių kyšojo piktžolės. Dvelkė ramybe, bet šitas žodis nebuvo tinkamas įspūdžiui nupasakoti. Tai buvo panašiau į nuovargį. Veikiausiai nuovargiu buvo galima taikliausiai apibūdinti negrižtamos laiko tėkmės ir daiktų nykimo čionai pėdsakus.

– Venecija yra praeitis, – tariau. – Viliuosi, kad ponas Montebelas ir man padės ją pamiršti.

Užgesinau nuorūką į gėlių vazonėlį, kuris mums atstojo peilėnį. Jis padarė taip pat ir pašokęs čiupo mano lagaminus.

– Dėkoju už draugiją, – tariau. – Leisk paklausti, kuo tu vardu?

– Abdulas.

– Buvo malonu susipažinti, Abdulai, – padėkojau ir pasakiau jam savo vardą. – Eime vidun. Teprasideda.

2

Net jei manęs nebūtų perspėję apie majordomo egzistavimą, nieku gyvu nebūčiau išvengęs jo dėmesio. Vos peržengusį jo tvirtovės ir šventovės slenkstį, jis mane pasitiko šokio žingsniu. Vesdamasis vidun, jis mane sveikino su tiek nusilenkimų, sukinių ir baletų žingsnelių, kad nekilo abejonių, jog turiu reikalą su tikru profesionalu. Mano vardą ir pavardę buvo išmokęs atmintinai ir savo diskretiška laikysena rodė, kad jam žinoma, jog prisistatau esąs rašytojas. Rūpestingai pasiteiravęs, ar kelionė manęs pernelyg neišvarginusi, jis nepastebimai stebuklingu būdu iš nežinia kur išsitraukė drabužių šepetį ir puolė braukyti mano švarką, leisdamas sau šia proga pagirti puikų mano kostiumo pasiuvimą. Tarsi jausdamasis atsaikingas už viso pasaulio tvarką, jis atsiprašė manęs dėl šiais laikais klestinčio nepasitikėjimo žmonėmis, verčiančio jį atlikti tam tikrus būtinus formalumus, ir tuoj pabrėžė, kad visa tai galėsime padaryti vėliau, tinkamesniu metu, kai būsiu pailsėjęs po kelionės.

Kai jam prasitariau, kad dar nesu apsisprendęs, kuriam laikui apsisostosi, ir tikiuosi, jog tai nesukels problemų, jis elegantišku rankos mostelėjimu nuginė mano susirūpinimą, patikindamas, kad įstaigai ir jam asmeniškai yra garbė mane priimti kaip svečią, ir jis tik drįstąs tikėtis, kad šis džiaugsmas kuo ilgiau užtruks. Pasakui, palinkęs arčiau, jis man pašnibždėjo, kad neketinąs piknaudžiauti kišimusi į ne savus reikalus, tačiau negalįs praleisti pro akis fakto, kad mano kairio rankogalio sąsaga atsisegusi, ir jis sau nedovanotų, jei dėl jo diskretiškumo aš ją pamesčiau.

Jis pasiteiravo, ar gali, eidamas priekyje, mane palydėti į liukso apartamentus, kuriuos specialiai man liepęs paruošti. Patikino esąs tikras, kad jie atitiks mano skonį, tačiau jeigu jų įstaiga kuriuo nors atžvilgiu nepatenkintų mano poreikių, jis pats asmeniškai pasirūpins, kad visi mano įmanomi pageidavimai būtų išpildyti. Jis sau leidęs savo nuožiūra mano numeryje iš anksto patiekti šiek tiek gaviųjų gėrimų bei užkandžių. Ar aš sutinkąs sekti paskui jį?

Ponas Montebelas, „Grand Hotel Europos“ majordomas, žengdamas priekyje, vedėsi mane iš vestibulio, kuriame buvo įrengta registratūra ir budėtojo postas, pro aukštas ažuolines duris į didžiulę menę su marmurinėmis kolonomis, iš kurios viršun kilo monumentalūs laiptai. Lyg dailiojo čiuožimo meistras, jis slydo ilgo plauko kilimu, kaskart lengvai, regis, be jokių pastangų, atsisukdamas į mane visu kūnu, kad pridurtų kokią nors pastabą apie vieną ar kitą vertybę, ir toliau judėdamas atatupstas ir nelėtindamas tempo. Jeigu ne kartkartėmis jo sukami piruetai, suteikiant galimybę jį prisivyti, man būtų tekę gerokai pavargti, stengiantis neatsilikti. Mums iš paskos sekė Abdulas, kuris nešė mano lagaminus.

– Čia, kairėje, rasite biblioteką, – pranešė mano gidas, – o už jos yra Žalioji bei Kinų menės. Kitame pastato sparne įrengtas poilsio baras, pusryčių salė ir mūsų kuklus restoranas, kuriame jums rezervavau nuolatinį staliuką prie lango su vaizdu į pergolę ir rožyną arba tai, kas iš jo liko, taip pat galėsite grožėtis už jo tyvuliuojančiu tvenkiniu. Fontanas, deja, jau keleri metai nebeveikia, bet galiu jus patikinti, kad mūsų virėja stengsis iš paskutiniųjų, kad savo patiekalais jums nustelbtų šį trūkumą.

Virš Centrinės menės kabojo išpūdingo dydžio kvapą gniaužiantis senovinis sietynas.

– Tai vienas iš mūsų pasididžiavimų, – tarė majordomas, kuriam pro akis nepraslydo mano nuostaba, išvydus sietyną. – Tiesa,

prižiūrėti jį labai keblu. Ar pastebėjote portretą virš židinio? Net neabejoju, kad atpažinote išskirtinius ir kilmingus Nikolo Paganinio bruožus. Užbėgdamas už akių jums pritarisiu, jei pasakysite, kad meniniu atžvilgiu ši drobė toli gražu neprilygsta tikro meistro darbui. Ją nutapė darbštus vidutinių gabumų dailininkas, kuris net ir amžininkų nebuvo laikomas kūrėju, pranokusiu savo laiką. Vis dėlto mes šį portretą itin vertiname, nes jis nutapytas būtent čia ir iš natūros, kai smuiko virtuozas buvo apsistojęs šiame viešbutyje per didžiulį pripažinimą jam pelniusią ir furorą sukėlusią kelionę po didikų dvarus. Remiantis amžininkų prisiminimais, Paganinis pats primygtinai siūlėsis surengti savo koncertą šioje menėje kaip padėką už jam patiektą puikų *steak aux giroilles**. Nuo to laiko šis patiekalas buvo pervadintas „Paganinio“ kepsniu ir iki šių dienų puikuoja mūsų valgiaraštyje. Tad nerasčiau nieko geresnio jums patarti paragauti šį vakarą.

Židinio kairėje kabėjo kuklių matmenų ir meninės vertės akvarelė, vaizduojanti Šv. Morkaus aikštę Venecijoje. Žvilgtelėjęs į ją, suraukiau nosį. Nė neabejojau, kad majordomas tai pastebėjo, tačiau netarė nė žodžio, nors tai būtų buvusi neabejotinai puiki proga pacituoti Vergilijų. Marmurinių laiptų turėklus puošė mitinių būtybių skulptūros: kairėje – chimera, dešinėje – sfinksas.

– Mūsų svečiai gali ramiai miegoti, žinodami, kad jų buveinės budriai saugomos, – tarė Montebelas. – Norint patekti į viršutinius aukštus, tenka praeiti pro hibridinį baimės padarą ir išduodamai murkiančią bei mįslingai nuteikiančią katę, kurie atitinkamai personifikuoja ne itin tikrovišką vyro vaizdinį bei moters esybę, jei leisite jus pralinksminti diletantiškais simbolių aiškinimais. Vienas iš mūsų įžymių svečių kartą man yra pasakęs, kad šios pabaisos, jo manymu, čia pastatytos ne svetimiems atbaidyti,

~~~~~  
\* Kepsnys su voveraitėmis (pranc.).

o tam, kad užkirstų kelią svečiams pasiekti išėjimą. Jis tai pasakė prieš daugelį metų ir jis vis dar tebėra čia. Jo pavardė – Patelskis. Jūs su juo dar turėsite garbės susipažinti. Drįsčiau spėti, kad jo draugija jums patiks. Jis yra iškilus mokslininkas.

Laiptų aikštelėje stovėjo didelė vaza su dirbtinėmis gėlėmis.

– Pats suprantu, – tarė majordomas. – Paikai vyliausi, kad nepastebėsite. Primygtinai jūsų prašau atlaidžiai priimti mano atsiprašymą. Ši neskoninga dekoracija yra naujojo savininko nevykusio entuziazmo išdava.

– Ar viešbutis turi naują savininką? – paklausiau.

– Neseniai „Grand Hotel Europa“ perėjo į kinų rankas, – paaiškino jis. – Naujasis savininkas yra vardu ponas Vangas. Tai, ką matote, ir yra susiję su pastaraisiais pokyčiais, kurių mes šiuo metu negalime kritiškai vertinti. Ponas Vangas pabrėžtinai pareiškė ketinąs viešbučiui sugrąžinti buvusį spindesį, ir, regis, jo finansinės išgalės tam tikrai galėtų padėti. Jūs tikriausiai pastebėjote, kad viešbučiui šen bei ten trūksta tinkamos priežiūros. Ką čia slėpti, mes nebesulaukiame tiek svečių, kiek čia jų lankydavosi anksčiau. Ponas Vangas pasiryžęs ir šią padėtį pakeisti. Jis užsibrėžė siekti visiško viešbučio užimtumo. Visa tai vertinčiau teigiamai. Tačiau kita šio medalio pusė yra ta, kad ši vaza su dirbtinėmis gėlėmis yra ženklas, keliantis pagrįstą nerimą, kiek naujajam savininkui artimos mūsų tradicijos. Bet man nederėtų jūsų varginti savo nuogaustavimais. Mes jau atėjome. Prieš jus – 17-as numeris, apartamentai, kuriuos liepiu jums paruošti. Vienintelis dalykas, dėl kurio jus norėčiau perspėti, yra tai, kad dvivėrės durys į terasą nesandarios. Pučiant stipriam vėjui, patarčiau duris iš vidaus užremti kėde. Dabar jus palieku, suteikdamas galimybę atsipūsti po kelionės ir atsišviežinti. Jeigu ko nors prireiktų, pakanka truktelėti už virvutės, kabančios prie durų. Linkiu jums malonios viešnagės viešbutyje „Grand Hotel Europa“.

## 3

Tobula. Kambarys buvo tobulas, bet ne todėl, kad jis būtų buvęs tobulas viešbučio kambarys. Štai dėl to jis ir buvo tobulas. Prie jo nebuvo prisilietusi jokio *interior designer*\* ranka, čia nė nekepėjo efektyviu unifikuotu dizainu, užtat istorijos tėkmė čia buvo palikusi iš nevilties dūstantį begalinį savo pėdsakų perteklių. Apdailos detalės ir baldai iš visiškai skirtingų laikų kabojo ir stovėjo, su nuostaba žvelgdami vienas į kitą.

Priekiniame kambaryje stovėjo senovinis raudonos odos Česterfildo fotelis visai greta Liudviko xv stiliaus kėdės, muštos blyškiai rausvu rožėmis margintu aksomu, ir beveik tokios pat spalvos suolelis kojoms greta nuostabaus aštuoniolikto amžiaus valgomojo stalo su elegantiškais medžio ražiniais. Ant aukšto staliuko kampe stovėjo didelis bakelito radijo imtuvas su pasidabruotu bangų iešikliu, kuriame buvo išgraviruotos prieškarinės radijo stotys. Tikėtina, kad, pritaikius tinkamą transformatorių, dar pavyktų jį prikelti gyvenimui. Tik muzika iš jo sklįstų jau nebe tokia kaip anksčiau. Galiniame kambaryje dominavo milžiniška nenuspėjamo amžiaus lova su keturiomis paaukuotomis egiptietiško stiliaus kolonomis, nuo kurių žemyn leidosi purpurinio aksomo baldakimas su aukso siūlais išsiuvinėtomis žvaigždėmis. Kas išdrįstų nuspėti, kiek atodūsių ir išsnabždėtų paslapčių sklandė po šiuo žvaigždėtu audeklu? Vonios kambaryje, kur puikavosi didžiulis veidrodis paaukuotais rėmais, su dideliu ir akivaizdžiu nenoru buvo įrengta moderni dušo kabina šalia senovinės emaliuotos vonios, stovinčios ant keturių bronzinių kojyčių, imitujančių liūto letenas.

~~~~~  
* Interjero dizaineris (angl.).

Apartamentuose buvo apstu daiktų, kurie čia, regis, atsidūrė visai atsitiktinai, kaip antai senos knygos, varinis varpelis, didelė pusės Žemės rutulio, kuri ant savo pečių laiko iškėlęs Atlantas, formos peleninė, pelės kaukolė, įvairiausi rašymo reikmenys, monoklis su įdėklu, žvirblinės pelėdos iškamša, cigarų pjaustyklė, kompasas, dambrelis, vajango lėlė, vaza iš žalvario su povų plunksnomis, vandens purškiklis ir medinė vienuolio skulptūrėlė, regis, naudojama riešutams gliaudyti, – buvo sunku nuspėti, ar šie daiktai laikyti interjero detalėmis, tik čia atsiradę kaip daugelio skirtingų įrengimo sumanymų pasekmės, kurios bėgant laikui buvo nevykusiai pritaikyti, nesistengiant pašalinti ankstesnių panašaus pobūdžio idėjų pasekmių, ar vis dėlto šie daiktai buvo ankstesnių keliautojų čia tiesiog pamiršti, ir ši palikimą kambarinės iš savo filosofinių įsitikinimų, kad istorija per padrikai jos tėkmėje nusėdusius atsitiktinius ženklus, kurių nevalia sunaikinti, formuoja dabartį, iki šių dienų vengė tuos daiktus iš čia pašalinti.

Kol vertindamas vedžiojau pirštu per paausutas dailylentes, čiuopiau sunkių naktinių užuolaidų ochros audeklo storį ir atstūmiau kėdę, bandydamas atverti dvivėres duris į terasą, iš kurios vėrėsi vaizdas į rožyną, arba greičiau – į tai, kas iš jo buvo likę, susivokiau, kad dar turėsiu pakankamai laiko šiam kambariui smulkiai aprašyti. Nes jaučiausi čia gerai, drįščiau pasakyti – tobulai, ir neradau priežasties, kodėl negalėčiau čia pasilikti tol, kol sužinosiu, kur toliau turiu patraukti.

Prašmatnų, platų rašomąjį stalą iš juodmedžio, puikiai derantį su šviesesnės medienos detalėmis, stovintį priešais langą šalia dvių durų į terasą, prie kurio buvo priderinta kukli, bet tvirta ir patogi trečiojo dešimtmečio medinė biuro kėdė, pastebėjau vos įžengęs vidun. Dar prieš sukabindamas savo kostiumus ir marškinius į drabužių spintą galiniame kambaryje, aš atlikau ritualą pasižymėdamas rašomąjį stalą kaip savo teritoriją. Ant jo krūvelė-

mis susidėjau atsivežtus užrašus ir šalia paguldžiau plunksnakotį. Greta, ranka pasiekiamai, pasistačiau buteliuką su mėgstamiausiu juodu rašalu. Iš dėklo išsitraukiau savo nešiojamąjį kompiuterį „MacBook“ ir paguldžiau jį dešinėje rašomojo stalo pusėje. Inter-neto laidą įkišau į lizdą.

Nes į „Grand Hotel Europą“ atvykau ne tam, kad, paniręs į melancholiją, leisčiau laiką tarp apsilupinėjusios prabangos ir girgždančios šlovės, pasyviai laukdamas vienokio ar kitokio sprendimo, kuris galiausiai nukris man į skreitą kaip žiedlapis iš nuvytusios puokštės. Buvau nutaręs jį rasti pats, tad privalėjau susitelkti į darbą. Privalėjau sustyguoti savo prisiminimus, kurie lyg įniršusių bičių spiečius mane persekiojo ir trukdė aiškiai mąstyti. Jeigu iš tikro troškau užmiršti Veneciją ir tai, kas nutiko, turėjau visų pirma viską kaip įmanydamas tiksliau prisiminti. Tas, kuris siekia užmiršti tai, ką ne iki galo prisimena, rizikuoja pamiršti užmiršti tam tikrus dalykus. Privalėjau viską užrašyti, nors žinojau, kad, Enėjo žodžiais, skirtais Didonei, būtinybė išsilieti iš naujo atvers sielos žaizdas. Tačiau turėjau viską išguldyti popieriuje, kad galėčiau atsisteisti su praeitimi. Neįmanoma rasti išeities nepažįstant ištakų, neegzistuoja ateitis be užrašytos praeities. Man aiškiau mąstyti su plunksnakočiu rankoje. Rašalas išryškina esmę. Tik aprašydamas tai, kas įvyko, galėjau suvaldyti savo mintis. Tai užduotis, kurią sau išsikėliau. Todėl ir buvau čia.

Neliko prasmės atidėlioti. Jei jau viskas baigta ir nieko nebeįmanoma pakeisti, geriau nebedelsti ir kuo greičiau pradėti. Kitą rytą to ir imsiusi.

Nuėjau į galinį kambarį ir aukštielninkas griuvau ant dekantiškos lovos su baldakimu. Ji spyruokliavo, atkartodama mano kūno judesius: tą gali pajusti tik viešbučių lovose. Nuo ko man rytoj pradėti? Žinoma, nuo pačios pradžios. Spoksojau į žvaigždes purpuriniame danguje virš galvos. Dingtelėjo mintis, kad pradžia

gali palaukti. Verčiau pradėsiu nuo to momento, kai mano lūkesčiai buvo pasiekę apogėjų. Kaip mano užduoties įgyvendinimas prasidėjo nuo atvykimo į „Grand Hotel Europą“, taip ir savo rekonstrukciją pradėsiu nuo mano atvykimo į Veneciją. Man prieš akis iškilo grimzantis miestas, praeitis ėmė tirpti, ir aš panirau į gilų miegą.

Pažadų aikštė

I

Kiekvieną sykį, kai žmogus atvyksta į Veneciją, jam atrodo, tarsi tai būtų pirmas kartas. Nors čia dažnai lankydavausi ir vakarėliuose nerūpestingai kartodavau skambius Ticiano ir Tintoreto vardus, nors, sausumos juosta nuo Mestrino į senamiestį mane gabenančiam ryškiai raudonam traukiniui ėmus reikšmingai stabdyti, aš lyg niekur nieko tebeskaičiau laikraštį, nors buvau iš anksto numatęs, kad atvykęs į miestą pirma imsiuosi praktinių įsikūrimo reikalų ir galimą sumaištį sieloje atidėsiu tam metui, kai jau būsiu apsistojęs, vis dėlto man krūtinėje ėmė trūkti oro, kai, išėjęs iš stoties, nerūpestingai ir apgaulingai nekaltai prieš mano akis atsivėrė trapus, pastelinis miesto, įsikūrusio ant žaliųjų vandenų, klišinis vaizdas.

Venecija man šypsojosi kaip manęs laukusi mylimoji. Tie amžiai, per kuriuos ji stebeilijo pro langą, ją nuramino ir išgražino. Jos papuošalai suskimbčiojo, kai ji išskėtė rankas, priimdama mane į išsiilgtą glėbį, kuris man buvo ir lemtis, ir galutinis kelionės tikslas, ir vos girdimai nusijuokė, nes galų gale viskas juk buvo logiška. Kai ji man šnabždėjo apie amžinybę, žinojau, ką ji turi

omenyje. Ji turėjo užtektinai suknių visiems būsimiems pokyčiams.

Nerasi pasaulyje geresnio miesto už Veneciją, kuris taip džiugintų atvykus, nes jame tavęs laukia mylimoji. Klėja atvyko čionai pirma manęs. Mes pasidalinome rūpesčiais. Mano užduotis buvo naujiesiems nuomininkams perduoti kruopščiai išvalytus namus ir sutvarkyti kitus formalumus, o ji savo ruožtu apsiėmė priimti naują būstą ir sutikti perkraustytojus. Turėjome mažai daiktų. Didžiausią krovinio dalį sudarė jos knygos. Kartą esu pajuokavęs, kad jos profesija sunkiasvorė. Meno istorijos studijos ištis svarios. Ši juokelį neseniai jai priminiau. Tačiau kalbantis telefonu ji teatsakė, kad perkraustymas įvyko sklandžiai. Ji jau pradėjusi pakuoti dėžes. Laukia manęs. Mane myli.

Kažkur už šių viliojančių fasadų, dūsaujančiame miesto mauzoliejuje, turėjo būti gatvė pavadinimu *Calle Nuova Sant'Agnese**. Tereikėjo rasti šią gatvę, kad rasčiau ją, vilkinčią specialiai kraustymuisi apsivilktais marškinėliais ir sportinėmis kelnėmis, susisukusią tamsius plaukus į patogų kuodelį ir tikriausiai su brūkštelta dažų dėmele ant nosies, kaip rodoma televizijos reklamose, skirtose laimingoms poroms, kur jos vaizduojamos kraustančios dėžes namuose, kuriuose visada bus saulėta ir prasidės jų naujasis gyvenimas. O vakare ji apsirengs vakarinę suknelę, kad susikibę rankomis pasileistume ieškoti nuotykių aikštėse, skersgatviuose ir išilgai juodų kanalų, kad pridurtume dar vieną žavingą ir pribloškiantį nutikimą į bendrą miesto istorijos, kuri jį gramzdina kaip ir plaunantis vanduo, aruodą.

* Naujoji Šv. Agnietės gatvė (it., venetų).

2

Neturėjau jokio bagažo. Visus savo daiktus išsiunčiau per kraustymo įmonę. Buvau nutaręs eiti pėsčiomis. Nekantravau tai patirti. Keliaudamas traukiniu turėjau laiko į valias, tad, peržvelgęs maršrutą mobiliajame telefone, atmintinai išmokau jį nuo stoties iki pat *Calle Nuova Sant'Agnese*. Galimybė pasiklysti buvo minimali. Kitokiomis aplinkybėmis būčiau tuo džiaugęsis, bet šįkart buvau susitelkęs į tikslą. Norėjau kuo greičiau pamatyti Klėją.

Kopiau aukštais *Ponte degli Scalzi** laiptais, tarsi žengčiau didžiojo altoriaus link. Didžiojo kanalo kirtimą būtų galima prilyginti didžiosioms mišioms, kurias, prieš pastatant naująjį tiltą, galėjai švęsti tik trijose vietose. Atsirėmęs delnais į marmurinę tilto turėklą, žvelgiau žemyn į verdantį gyvenimą ant žalsvai mėlynų vandenu, kurie greičiau buvo gyvybės arterija nei barjeras. Kanales raitėsi miesto žemėlapyje lyg S raidė veidrodiniame atspindyje, atsainiai kreida brūkštelėta girto architekto, kuris sadistiškai juokėsi stebėdamas, kaip jo įsikišimas padarė miestą nepereinamą didikams satino kurpaitėmis, o kitą rytą, jau išsiblaivęs, susivokė, kad visai nenorėdamas sukūrė visumą, kurioje miesto dalis tarpusavyje darniai ir neskubėdamas sujungia didingas vandens kelias.

Be abejo, gondolos, aš išsyk jas pamačiau, nors ir nebuvo tam pasiruošęs. Jos buvo didesnės, juodesnės ir tikresnės nei nuotraukose. Tiesą sakant, juokinga, kad tokie relikvai vis dar egzistuoja dvidešimt pirmame amžiuje, tarsi priešistoriniai vandens paukščiai, stebuklingai atgaivinti turistų džiaugsmui. Bet Venecijoje neverta stebėtis anachronizmais. Šiame mieste, kuriam svetimas produktyvumas, skubėjimas ir nauda, būtent modernusis pasau-

~~~~~  
\* Basųjų Karmelitų tiltas (it., venetu).

lis yra anachronizmas. Čia laikas tebeplevena melancholijoje ir nostalgijoje, sapnuodamas almančios praeities šešėlius.

Sunku buvo atsisipirti nepatraukus *Calle Lunga*\* gatve, nes žinojau kryptį, kur rasiu Klėją, bet tokia klaidžiame mieste krypties žinojimas mažai ką tepadeda. Žemėlapyje buvau ištyręs, kad, pasukęs šiuo keliu, netruksiu įstrigti ir įsiremsiu kakta į kiemelių ar sodelių vidines sienas kaip jautis ragais į raudoną skudurą. Nevertėjo tikėtis, kad Venecijos miestas būtų iškilęs pagal aiškų miesto planą. Čia nebuvo tiksliai atmatuotų sklypų, išilgai kurių būtų racionaliai nutiestos gatvės. Praeitų amžių didikai salą gausiai apstatė savo prašmatniais rūmais, o tarp jų atsitiktinai išlikę tarpai atstojo gatves. Pėsčiajam, norinčiam Venecijoje iš vieno taško pasiekti kitą, tenka nuolatos susidurti su miesto protėvių ekshibicionistinės meilės padariniais.

Atsidūręs kitame krante, turėjau, mano galva, nelogiškai grįžti atgal palei Didįjį kanalą, kad galėčiau pasukti kairėn į *Fondamenta dei Tolentini* gatvę, besidriekiančią palei kanalą *Rio de la Cazziola e de Ca' Rizzi*. Šių pavadinimų skambesys lydėjo mane per visą žygį pėsčiomis. Pastatų fasadai pakeliui puikavosi marmuro raižiniais. Mediniai švartavimosi poliai atspindėjo vandenyje. Nors pastatai, kuriuos pakeliui apžiūrinėjau, čia stovi jau amžius, jų vaizdas man kėlė trapumo įspūdį, tarsi ant jūros iškilęs mirażas, kuris nuo menkausio vandens sutyvuliavimo štai ims ir subyrės į nebesusiejamus prisiminimus milijonuose nuotraukų.

Prie mažulyčių laiptukų priešais tiltą, vedantį į siaurą *Rio de la Cazziola e de Ca' Rizzi* krantinę, ant sienos pastebėjau didžiulę geltoną nuorodą, kad Šv. Morkaus aikštę ir Rialto tiltą galima pasiekti kryptimi, kurią pasirinkau, ir kryptimi, iš kurios atėjau. Buvau atsidūręs magiškame pasaulyje, kuriame pradžios ir

\* Ilgoji gatvė (it., venetų).

pabaigos sąvokos pramaišiu keitė viena kitą. Tai mane linksmam nuteikė.

Supaprastintai vertinant, šviesą galima prilyginti orui – tuo požiūriu, kad jų nebuvimas paskatina jų buvimo būtinumo suvokimą. Bet čia atrodė, tarsi šviesa būtų sukurta žmogaus rankomis, kad apvainikuotų architektūros grožį. Lygiai taip, kaip šviesą skleidžia paausuotas skulptūros paviršius arba rūpestingai užtepto lako sluoksniu ant paveikslų. Tačiau tokie palyginimai būtų pernelyg statiški, nes šviesa dar ir nuolatos judėjo, lyg vaikytųsi šešėlius.

Kitapus kanalo slinko apsnūdę, mūrais aptverti Papadopolio sodai, kuriuose kaukėti slaptų pokylių svečiai, apsigaubę juodomis nakties mantijomis, lyg vaiduokliai šmėžuodavo deglų šviesoje. Papadopolių šeimai priklausė didžiausia ir išskirtiniausia meno kūrinių kolekcija mieste. Jų vakarėliuose grožis šokdavo poroje su pavydu. Visa, kas vyko praeityje, tebeegzistavo ir šiandien, ir ne viskas dar buvo atskleista.

Pasiekęs *Campo dei Tolentini* aikštę, kurioje akį traukė marmurinės neoklasicistinio Šv. Mikalojaus bažnyčios fasado kolonos ir viliojo išsibarsčiusios kavinių terasos, žygi tęsiau tiesiai. Paskui prieš *Calle Cereria Dorsoduro* aikštės tiltą turėjau vėl sukti į kairę, į *Fondamenta Minotto* gatvę, išilgai kanalo *Rio del Magazen*. Posūkyje atsivėrė rafinuota panorama. Kanalo krantinės gale, kur buvo sukalti paprasti šviesaus medžio švartavimosi poliai, priešais žemų blyškiai rausvų rūmų su septyniais aukštais, į viršų nusmailėjančiais langais, įrėmintais balto mūro apvadais, fasadą grakščiai išsilenkęs stovėjo *Ponte del Gafaro* tiltas. Visą šį vaizdą vainikavo virš rūmų kyšanti bažnyčios varpinė.

Gatvė, kuriaėjau, toliau turėjo įsiliesti į *Salizada San Pantalon*. Jos pabaigoje reikėjo sukti į dešinę, į *Campiello Mosca*, o tada, perėjęs du tiltus, pateksiu į *Calle de la Chiesa*. Įveikęs šį atstumą, priėjau į neįtikėtinais erdviais aikštėmis pavadinimu *Campo Santa Marghe-*



*rita*. Kirtęs ją skersai per *Rio Canal* pasiekiau *Ponte del Pagni* tiltą. Nuo tilto atsivėrė atvirukų vaizdas su architektūros paminklais, kanalu, gondolomis ir varpinėmis. Kitoje kanalo pusėje per aikštę patraukiau link Šv. Barnabo bažnyčios ir, kirtęs *Calle Lotto de Rio del Malpaga* kanalą, pasiekiau *Fondamenta Toletta* gatvę. Teliko pereiti kanalą *Rio de San Trovaso*, kad atsidurčiau prie Galerijos\*. O ten, už jos, visai netoliese, ir buvo *Calle Nuova Sant'Agnese*, mano ir Klėjos naujieji namai.

## 3

Neketinu piktnaudžiauti dėmesiu vardindamas įrodymus, tačiau vienas nuspėjamas dėsningumas man suteikė tiek džiaugsmo, kad negaliu jo nutylėti. Be abejonės, aš tinkamai neįvertinau Klėjos. Užuot atvėrusi man duris, vilkėdama marškinėliais ir sportinėmis kelnėmis, tarsi nujausdama, kad jos pirmasis pasirodymas bus įamžintas mano knygoje, ji, kaip ir dera moteriai, kuri moka daryti išpūdį, pasirodė apsitaisiusi išpūdinga trumpa juoda „Elsa Schiaparelli“ suknete, apsiuvinėta gėlių iš stiklinių karoliukų raštu, su žaisminga rafijos pluošto apykakle, įsispyrusi į juodas aukštakulnes „Fendi“ basutes ir pasipuošusi ilgais, kabančiais sidabriniais „Gucci“ auskarais. Buvo beveik nepasidažiusi ar vos regimai pasigražinusi, kaip ir buvo pratusi, bet šia proga buvo pasiryškinusi lūpas „Ferrari“ raudonumo lūpų dažais.

– Šią suknelę netikėtai aptikau vienoje iš perkraustomų dėžiu, – tarė ji. – Jau buvau pamiršusi, kad ją turiu. Ką manai? Ji taip seniai išėjusi iš mados, kad, mano galva, jau vėl tapo madin-

~~~~~  
* Venecijos meno galerija, XIII–XVIII a. Venecijos meno muziejus.

ga. Melancholija dabar ant bangos, o praeitis tampa vėl moderni. Sveikas atvykęs į Veneciją, Ilja. Pasiilgau tavęs.

Ji puolė man ant kaklo taip, tarsi į ją būtų atsuktos kameros, – viena koja pasistiebusi, kitą fotogeniškai atmetusi atgalios, – ir pabučiavo mane.

– Tau tinka, – pasakė.

– Kas?

– Lūpų dažai. Eikšen. Atšvęskime tavo atvykimą. Namus aprodysiu vėliau. Visų pirma eisime ko nors išgerti.

– Kur norėtum?

– Be abejo, į Šv. Morkaus aikštę.

Prisėdome „Caffé Laverna“ terasoje. Žinoma, galėjome iš nostalgijos pasirinkti kavines „Florian“ arba „Quadri“. Kaip ir čia, taip ir ten galėjome būti tikri, kad prieš mus bus žaviai ir stilingai išskleistas visas turistinis skambaus vardo ir elegantiškos praeities arsenalas. Bet juk to ir atėjome, romantiškos iliuzijos vedami, – išsvysti Veneciją, miestą, kuriame nutarėme įsikurti, savo pirmtakų, garsiųjų turistų akimis, tokių kaip Stendalis, lordas Baironas, Aleksandras Diuma, Richardas Vagneris, Marselis Prustas, Gustavas Maleris, Tomas Manas, Ernestas Hemingvėjus, Raineris Marija Rilke, kurie, be abejonės, čia sėdėjo ant tų pačių kėdžių, gėrėdamiesi tuo pačiu vaizdu, ir vėliau jį išgarsino. Nė nesvarstydami užsisakėme du aperityvus, puikiai žinodami, kad jie kainuoja po aštuoniolika eurų ir kad paskui užsisakysime dar du.

– Kaip tau patinka mūsų naujasis miestas? – paklausė Klėja. – Jei „naujasis“ būtų tinkamas žodis.

Nužvelgiau aikštę. Didingas griezėtų fasadų su arkadomis vaizdas valdingai vedė mano žvilgsnį link Šv. Morkaus bazilikos, kurios kupolai ir apvalios formos savo aptakumu ir nežemiškumu kontrastavo su pasaulietišką galybę simbolizuojančia aikšte. Neproporcingai aukštas raudono mūro varpinės bokštas su balto

marmuro apdaila ir žalia stogo smaile dėl asimetriškai jam parinktos vietos aikštėje skambėjo disonansu šioje racionalioje, paradishkoje erdvėje, bet būtent savo neklusnumu ir perdėta drąsa suteikė jai jėgos ir elegancijos. Toliau prieš akis vėrėsi antra aikštės dalis, lyg užslėpta staigmena, supama nežemiško grožio Dožų rūmų, kurių du apatiniai akį glostantys ažūriniai aukštai atrodė tarytum pakibę ore, o iš viršaus juos žemyn spaudė tvirtas viduramžiškas mūras. Galiausiai aikštė baigėsi dviem kolonomis, už kurių grindinys be jokios sienelės, tvorelės, kelio ar perspėjimo ženkle driekėsi į Didžiojo kanalo vandenį, lagūną ir atvirą jūrą. Padavėjas ant pirštinių rankos pirštų galiukų balansavo sidabrinį padėklą. Balandžiai bičiuliuosi su turistais.

– Šito miesto fone tu gerai atrodai, – tariau.

– Turi omenyje, kad sensu?

– Aš turiu omenyje, kad auksiniai rėmeliai išryškina tavo grožį.

– Ar tau neatrodo, kad Venecija yra persmelkta kažkokio liūdesio? Nešališkai nužvelgus Šv. Morkaus aikštę dera pripažinti, kad ji visa šurmuliuoja. Bet vis dėlto man ji kelia negyvumo ir apleistumo įspūdį, tarytum savo mintimis būtų kažkur nutolusi. Vakarykštės dienos herojai išvyko, istorija rašoma jau nebe čia, pasaulinių įvykių scena perkraustyta kitur, ir ši aikštė liūdi palikta be žinios ir be supratimo, ar ji dar kam nors reikalinga. Atrodo, tarsi ji kažko lauktų. Ar taip nemanai?

– Ji laukė mūsų, – atsakiau. – Dabar prasidės jos istorija.

– Ar ši istorija – su gera pabaiga?

– Gražios istorijos niekada nesibaigia, – tariau. – Tad mums nevertėtų dėl to jaudintis. Arba mes sukursime gražią istoriją, arba gyvensime ilgai ir laimingai.

– Bet pirmiausia norėčiau, kad tu ją aprašytum, ir niekas kitas.

– Pažadau tau, kad apie tave rašysiu tik jei tavęs tragiškai gedėsiu.

Tada pasakiau šiuos žodžius ir pažadą tesėjau.